

Tegenbegroting 2022 van de SP

Het CPB heeft op verzoek van de SP de ex-ante budgettaire effecten van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2022 gezien.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal voorstellen voor wijziging van de plannen van het kabinet voor het komend begrotingsjaar. Uitgangspunt vormen de voorstellen van het kabinet in de Miljoenennota 2022, zoals deze door het CPB in de Macro Economische Verkenning 2022 zijn verwerkt.

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van de SP de ex-ante budgettaire effecten in 2022 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2022 gezien. De door het CPB doorgerekende maatregelen worden in deze notitie gepresenteerd. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2022, zoals deze door het CPB in de Macro Economische Verkenning 2022 zijn verwerkt.¹

Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid. Het terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering. Deze notitie presenteert zoals gebruikelijk alleen de ex-ante budgettaire effecten voor 2022.² Voor berekeningen van de korte termijn macro-economische en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd. De rapportage richt zich op maatregelen met een budgettaire beslag van minimaal 100 mln euro in 2022.³

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingsvoorstellen op de plannen van het kabinet voor het komend begrotingsjaar. Een onderdeel van de beoordeling in de voorliggende analyse is de toets of maatregelen een budgettaire opbrengst hebben in 2022 en uitvoerbaar zijn.⁴ Voorstellen die vanaf het hoofdbesluitvormingsmoment van het kabinet in het voorjaar niet meer ingevoerd kunnen worden in 2022, zijn niet meegenomen in de analyse.

2 Wijzigingsvoorstellen

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van de door de partij voorgestelde maatregelen en hun effecten op de overheidsfinanciën. De bedragen zijn ex ante, in prijzen 2021 en betreffen allemaal afwijkingen ten opzichte van het basispad zoals weergegeven in de MEV 2022.⁵

2.1 Uitgaven

De SP intensiveert per saldo 13,2 mld euro op de overheidsuitgaven in 2022. In deze opstelling beweegt het gemeente- en provinciefonds niet mee met veranderingen in de accres-relevante rijksuitgaven (de trap-op-trap-af-systematiek staat uit). Een opsomming van de uitgavenmaatregelen wordt gevolgd door tabel 2.1.

Sociale zekerheid

- De SP verhoogt het wettelijk minimumloon met 5%, bovenop de standaardkoppeling van het wml aan de contractloonstijging. De gekoppelde uitkeringen volgen deze extra stijging, bovenop de standaardkoppeling van uitkeringen aan het wml. De gekoppelde toeslagen volgen alleen de standaardkoppeling van uitkeringen aan het wml in het basispad. Hierdoor nemen de socialezekerheidsuitgaven toe met 2,6 mld euro. (SP_103_a, SP_103_b, SP_103_d)
- De SP stelt 0,5 mld euro beschikbaar voor een rijksaanpak van armoede en schulden. (SP_113)

¹ Zie de bijlage beleidsuitgangspunten in CPB, 2021, *Macro Economische Verkenning 2022* ([link](#)).

² De ex-ante effecten zijn exclusief de budgettaire effecten als gevolg van de macro-economische doorwerking, maar inclusief de eerste-ordegedragseffecten. Dit betekent bijvoorbeeld dat de extra belastinginkomsten door het verhogen van lerensalarissen niet zijn inbegrepen. Het betekent ook dat directe wegleffecten van belastingmaatregelen wel zijn inbegrepen. Deze definitie van ex-ante effecten is conform het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte over de budgettaire omgang met gedragseffecten.

³ Deze numerieke ondergrens is evenals bij de doorrekening van de verkiezingsprogramma's ingesteld om de doorrekening binnen een korte periode mogelijk te maken, zie CPB, 2020, *Startnotitie Keuzes in Kaart*, CPB Notitie, september 2020 ([link](#)). Voor maatregelen die nieuw kabinetsbeleid terugdraaien wordt niet de ondergrens van 100 mln euro gehanteerd, omdat de budgettaire beslagen reeds bekend zijn. Ten slotte is een verzamelpost van 100 mln euro aan taakstellende intensiveringen mogelijk.

⁴ Uitvoerbaar betekent dat het wijzigingsvoorstel niet strijdig is met juridische verplichtingen of internationale afspraken, het wetgevingsproces tijdig kan worden afgerond en de uitvoeringsorganisatie de noodzakelijke aanpassingen op tijd kan afronden. Voorbeelden van maatregelen die op korte termijn niet meer haalbaar zijn: invoering van nieuwe belastingen, complexe aanpassingen zoals nieuwe afbouw- of aftoppingsgrenzen, stelselwijzigingen en voorstellen waarvoor een lang wetgevingstraject nodig is.

⁵ Door afronding op 0,1 mld euro kan het voorkomen dat de bedragen in de tabellen niet precies optellen.

Zorg

- De SP heeft de intentie om bestuurlijke akkoorden af te sluiten met werkgevers, werknemers, zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten om de lonen in de zorg met 5% te verhogen. Dit is een intensivering van 1,5 mld euro in de Zvw, 0,9 mld euro in de Wlz en 0,4 mld euro in de Wmo/jeugdzorg. De totale intensivering is 2,8 mld euro. (SP_105_a, SP_105_b, SP_105_c, SP_105_d)
- De SP verlaagt het eigen risico in 2022 met 100 euro naar 285 euro. Dit is een verhoging van de collectieve zorguitgaven van 1,4 mld euro. Het gaat deels om een verschuiving van private naar collectieve zorguitgaven. (SP_104_a)
- De SP intensificeert 1 mld euro in het gemeente- en provinciefonds. Omdat gemeenten vrijheid hebben bij het besteden van de middelen van het gemeentefonds, is verondersteld dat de intensivering deels neerslaat bij openbaar bestuur (SP_117a) en deels bij zorg. Dit is een intensivering van 0,4 mld euro in Wmo/jeugdzorg. (SP_117_b)
- De SP intensificeert taakstellend 0,1 mld euro in de zorg met het oog op zorgbuurthuizen. (SP_118)

Openbaar bestuur

- De SP intensificeert 1 mld euro in het gemeente- en provinciefonds. Omdat gemeenten vrijheid hebben bij het besteden van de middelen van het gemeentefonds, is verondersteld dat de intensivering deels neerslaat bij openbaar bestuur (0,6 mld euro) en deels bij zorg (SP_117b). (SP_117_a)

Onderwijs

- De SP reserveert taakstellend 1,8 mld euro voor een nader uit te werken compensatieregeling voor studenten die onder het studievoorschotstelsel vielen/vallen. Vanwege de juridische en uitvoeringstechnische complexiteit is het onzeker of deze maatregel uitvoerbaar is. (SP_106)
- De SP heeft de intentie om bestuurlijke akkoorden af te sluiten met bonden, scholen en werknemers in de onderwijssector om docenten in het primair onderwijs te belonen volgens de cao van het voortgezet onderwijs. De hiervoor benodigde middelen worden beschikbaar gesteld door middel van de verhoging van de lumpsum van het primair onderwijs. Dit is een intensivering van 0,9 mld euro. (SP_107)

Overdrachten aan bedrijven

- De SP stort 0,5 mld euro in een fonds voor de woningbouw. (SP_116)

Veiligheid

- De SP intensificeert 0,6 mld euro in extra capaciteit voor de politie en justitie. (SP_109)
- De SP intensificeert 0,1 mld in extra capaciteit voor de aanpak van witwassen en het afpakken van crimineel verkregen vermogen. (SP_110)

Overig

- De SP intensificeert 1 mld euro voor versterking van woningen en schadecompensatie in Groningen. (SP_111)

EMU-schuld direct

- De SP koopt aandelen in eerder geprivatiseerde nutsbedrijven. Dit verhoogt ook de EMU-schuld met 0,4 mld euro. (SP_115)

Tabel 2.1 Uitgaven in 2022, ex ante, mld euro

(+) betekent intensivering, (-) betekent ombuiging.	2022
Sociale zekerheid	3,1
Wml 5% extra verhogen, met koppeling uitkeringen (SP_103_a, SP_103_b, SP_103_d)	2,6
Taakstellende intensivering op rijksaanpak armoede en schulden (SP_113)	0,5
Zorg	4,7
Verhoging zorglonen met bestuurlijk akkoord (SP_105_a, SP_105_b, SP_105_c, SP_105_d)	2,8
Verlagen van het verplicht eigen risico met 100 euro (SP_104_a)	1,4
Verhoging gemeente- en provinciefonds: intensivering Wmo/jeugdzorg (SP_117_b)	0,4
Intensivering zorgbuurthuizen (SP_118)	0,1
Openbaar bestuur	0,6
Verhoging gemeente- en provinciefonds: intensivering openbaar bestuur (SP_117_a)	0,6
Onderwijs	2,7
Compensatie studenten studievoorschotstelsel (SP_106)	1,8
Gelijktrekken salarissen docenten po en vo door inschaling volgens cao vo (SP_107)	0,9
Overdrachten aan bedrijven	0,5
Volkshuisvestingsfonds (SP_116)	0,5
Veiligheid	0,7
Intensivering politie en justitie (SP_109)	0,6
Aanpak crimineel verkregen vermogen en witwassen (SP_110)	0,1
Overig	1,0
Versterking woningen en schadecompensatie Groningen (SP_111)	1,0
EMU-schuld direct	0,4
Kopen aandelen nutsbedrijven (SP_115)	0,4

2.2 Lasten

De SP verhoogt de beleidsmatige lasten met per saldo 13,2 mld euro in 2022. Een opsomming van de lastenmaatregelen wordt gevolgd door tabel 2.2. Het gaat hier om het effect van beleidsmaatregelen op het EMU-saldo. De verhoging van de beleidsmatige lasten is opgebouwd uit een verlaging van 1,1 mld euro voor gezinnen en een verhoging van 14,3 mld euro voor bedrijven.

Inkomen en arbeid

- De SP verlaagt het tarief van de eerste schijf in box 1 van de loon- en inkomstenbelasting met 1,07%-punt naar 36%. Dit is een lastenverlichting van 4,2 mld euro in 2022. (SP_101)

- De SP verhoogt de algemene heffingskorting. Dit is een taakstellende lastenverlichting van 0,1 mld euro in 2022. (SP_119)
- De SP introduceert een werkgeversheffing van 16% op loon boven 150.000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 1,4 mld euro. Deze maatregel leidt mogelijk tot (forse) uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst vanwege het invoeren van een nieuwe belasting in het loondomein. (SP_132)
- De SP draait de tijdelijke verlaging van de Awf-premie in 2022 terug. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 1,0 mld euro. (SP_146)
- De SP voert een derde belastingschijf in voor inkomens vanaf 150.000 euro met een tarief van 65%. Dit is een lastenverzwaring van 0,9 mld euro in 2022. Deze maatregel leidt mogelijk tot (forse) uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst vanwege de vereiste structuuraanpassing in de aangifte inkomstenbelasting. (SP_133)
- De SP verhoogt het tarief van de tweede schijf in box 1 met 2,5%-punt naar 52%. Dit is een lastenverzwaring van 0,7 mld euro in 2022. (SP_129)
- De SP voert in dat pensioenpremies maximaal tegen 39,5% afgetrokken kunnen worden. Dit is een lastenverzwaring van 0,6 mld euro. Deze maatregel leidt mogelijk tot (forse) uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst vanwege de vereiste structuuraanpassing in de aangifte loonheffingen en de aangifte inkomstenbelasting. (SP_140)
- De SP topt de hypotheekrenteaftrek af tot de rente over een eigenwoningschuld van 350.000 euro. Het meerdere wordt niet aftrekbaar in box 3 gemaakt. Dit is een lastenverzwaring van 0,6 mld euro in 2022. Deze maatregel leidt mogelijk tot (forse) uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst vanwege de vereiste structuuraanpassing in de aangifte inkomstenbelasting. (SP_131)
- De SP schaft de 30%-regeling en de vrijstelling extraterritoriale kosten (ETK) voor ingekomen werknemers af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,5 mld euro. Deze maatregel leidt mogelijk tot (forse) uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst vanwege de vereiste structuuraanpassing in de loonbelasting. (SP_144)
- De SP schaft de giftenaftrek in de inkomsten- en vennootschapsbelasting af. Dit is een lastenverzwaring van 0,4 mld euro. Deze maatregel leidt mogelijk tot (forse) uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst vanwege de vereiste structuuraanpassing in de aangifte inkomstenbelasting. (SP_141)

Vermogen en winst

- De SP introduceert een korting op de verhuurderheffing voor verduurzaming van het woningbestand en voor duurzame sociale nieuwbouw. Dit is een lastenverlichting van 1,8 mld euro in 2022. (SP_112)
- De SP voert een korting in op de vpb voor woningcorporaties. De korting is gelijk aan de huurverlagingen ten opzichte van de huuropbrengst in het voorgaande jaar plus indexatie. Dit is een lastenverlichting voor bedrijven (woningcorporaties) van 0,8 mld euro in 2022. (SP_145)
- De SP verhoogt het tarief in de tweede schijf van de vennootschapsbelasting met 11%-punt naar 36% en verzwaart zo de lasten voor bedrijven met 6,8 mld euro. (SP_120)
- De SP verkort de eerste schijf in de vennootschapsbelasting naar 200.000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 2,0 mld euro. (SP_122)
- De SP verhoogt de bankenbelasting taakstellend met 1,5 mld euro. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 1,5 mld euro in 2022. (SP_123)
- De SP scherpt de earningsstrippingmaatregel aan, waarbij de renteaftrek boven 1 mln euro wordt beperkt tot 20% van de gecorrigeerde winst. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,7 mld euro. (SP_125)
- De SP schaft de innovatiebox af. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,5 mld euro in 2022. (SP_126)

Milieu

- De SP verlaagt taakstellend de tarieven voor aardgas en elektriciteit in de eerste schijf van de energiebelasting. Dit is een lastenverlichting van 0,6 mld euro voor gezinnen en 0,2 mld euro voor bedrijven. (SP_102_a, SP_102_b)
- De SP verhoogt de tarieven in de vierde schijf van de ODE met 21 cent op gas en op het tarief voor de glastuinbouw en met 2,8 cent op elektriciteit. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 1,2 mld euro in 2022. (SP_137)
- De SP past de CO₂-heffing aan. Dit is een lastenverzwaring van 1,2 mld euro in 2022. (SP_135)
- De SP verhoogt de tarieven voor aardgas in de tweede, derde en vierde schijf van de energiebelasting met respectievelijk circa 3,3 cent, 2,4 cent en 2,6 cent. De tarieven voor elektriciteit stijgen voor dezelfde schijven met respectievelijk circa 2,6 cent, 1,4 cent en 0,1 cent. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,8 mld euro. (SP_136)

Tabel 2.2 EMU-relevante lastenmutaties in 2022, ex ante, mld euro

(-) betekent lastenverlichting, (+) betekent lastenverzwaring.	2022
Inkomen en arbeid	1,9
Verlagen tarief eerste schijf (SP_101)	-4,2
Verhogen algemene heffingskorting (SP_119)	-0,1
Werkgeversheffing van 16% op loon boven 150.000 euro (SP_132)	1,4
Terugdraaien: Tijdelijk verlagen Awf-premie (SP_146)	1,0
Invoeren derde schijf inkomstenbelasting van 65% voor inkomens boven 150.000 (SP_133)	0,9
Verhogen tarief tweede schijf (SP_129)	0,7
Aftoppen pensioenpremieaftrek op 39,5% (SP_140)	0,6
Aftoppen hypotheekrenteaftrek op een eigenwoningschuld van 350.000 euro (SP_131)	0,6
Afschaffen 30%-regeling en ETK-regeling (SP_144)	0,5
Afschaffen giftenaftrek (SP_141)	0,4
Vermogen en winst	8,9
Invoeren korting op verhuurderheffing (SP_112)	-1,8
Invoeren korting op vpb woningcorporaties (SP_145)	-0,8
Verhogen hoge tarief vennootschapsbelasting (SP_120)	6,8
Verkorten eerste schijf vennootschapsbelasting (SP_122)	2,0
Verhogen bankenbelasting (SP_123)	1,5
Aanscherpen earningsstrippingmaatregel (SP_125)	0,7
Afschaffen innovatiebox (SP_126)	0,5
Milieu	2,4
Verlagen tarief energiebelasting in de eerste schijf (SP_102_a, SP_102_b)	-0,8
Verhogen ODE-tarieven zware industrie (SP_137)	1,2
CO ₂ -heffing voor de industrie (SP_135)	1,2
Verhogen tarieven energiebelasting in de tweede, derde en vierde schijf (SP_136)	0,8

3 Ex-ante effect EMU-saldo

Ten gevolge van de wijzigingsvoorstellen blijft het **EMU-saldo** ongewijzigd.

Tabel 3.1 Ex-ante effecten op EMU-saldo

	mld euro	%bbp
Uitgaven	-13,2	-1,5
EMU-effect lastenmaatregelen	13,2	1,5
Ex-ante effect op EMU-saldo	0,0	0,0

In de Macro Economische Verkenning 2022, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van -2,3% bbp gerapporteerd voor 2022. Ex ante leiden de voorstellen van de SP ten opzichte van de MEV 2022 tot een onveranderd EMU-saldo. Het ex-post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.